

Anna Klitgaard og Catarina Bettencourts tale ved modtagelsen af Demokratistafetten

Taler

Anna Klitgaard
Aktivist
Catarina Bettencourt
Aktivist

Dato

5. juni 2018

Sted

Vartov

AK: Tusind tak til Emma Holten og komiteen: Elise Bennike Reich, Jens-Peter Bonde, Hanne Dahl og Hans Grishauge. Også en stor tak til oplysningsforbundet DEO. Vi er utroligt bærede og overvældede over at modtage stafetten - og lidt overraskede :)

For de af jer, der ikke kender os så godt, så står vi jo bag de månedlige events Verdens-, Konflikt og Krisekøkkenet i Aalborg. Og for at være tro mod os selv og vores gæster i køkkenerne, så vil Catarina fra Portugal holde sin del af talen på engelsk, mens jeg – Anna fra Aalborg - vil tale på dansk.

-

CB: Noget af det, der er overvældende ved at stå her i dag med stafetten i hånden, er at vide, hvor stor en rolle Ebbe Kløvedal Reich har spillet i den danske samfundsdebat... hvilket engagement han havde, og i hvor mange forskellige sammenhænge han gjorde sig gældende. Det samme kan siges om mange af de efterfølgende stafet-modtagere. De har alle været fyrtårne på hvert deres område – og for os har ikke mindst de sidste to kvindelige modtagere været rollemodeller. I – Emma og Özlem - har vist vejen igennem jeres arbejde med menneskemøder, forståelse og dialog. I har startet de svære samtaler, udfordret passiviteten blandt politikere og visse dele af befolkningen og taget hul på emner, som længe har været svære for os som samfund at tale om. Tak for det.

-

-

AK: Da vi jo normalt holder til i Aalborg, vil vi starte med at introducere vores køkkener en lille smule. Og fortælle lidt om deres historie.

For Verdenskøkken-ideen kom til verden for næsten to år siden i dag. Vi sad i 2016 – under Ramadanens Eid-fejring sammen med nogle andre kvinder i en lille stue i Aalborg. Stuen tilhørte Shagufta Haneef, en ung pakistansk kvinde, som vi har lært at kende igennem en multikulturel kvindeforening (WORLD!), vi startede tilbage i 2014. I stuen sad kvinder fra Pakistan, Syrien, Italien, Danmark, Spanien og Portugal, og på et tidspunkt faldt samtalen på måden, udlændinge blev fremstillet i medierne og den offentlige debat.

-

CB: Shagufta efterlyste en platform, hvorfra hun kunne vise de gode ting ved sit land. Pakistan var oftest i medierne på grund af terror, uro eller islamisme. Men hvor var historierne om uddannelser for kvinder? Om kærlighed og om almindelige mennesker? De andre kvinder stemte i.... Vi spiste og drak sød te, gik derfra sukkerhøje, men en idé var født. Nogle uger senere sad Anna og jeg i Annas kolonihave – og Shaguftas idé blev igen vendt.

Vi er vant til at arbejde sammen, fordi vi har taget en kandidat sammen på Aalborg Universitet i Kultur, Kommunikation og Globalisering. Vi specialiserede os dengang i viden om mad, forbrugere, madfællesskaber og fremtidens supermarkeder – kort sagt: hvordan vi forbruger mad. Og det var til nogle af vores erfaringer herfra vi vendte tilbage til. For hvordan kunne vi få Shaguftas idé til at blive til konkret virkelighed igennem madfællesskaber?

Vi trak på vores kontakter og bad om et møde med domprovst Niels Christian Kobbegaard i Budolfi Provsti. Et par dage senere sad vi med ham og lederen af Folkekirkens nye kulturhus i Aalborg, Henrik Thorngaard, og efter fem minutter var det vedtaget, at vi tre uger senere skulle lancere det første Verdenskøkken.

-

AK: Lidt tilfældigt blev det første land til at gæste Verdenskøkkenet Syrien. Køkkenet var udsolgt og blev en fejring af syrisk mad, poesi, dans og ikke mindst stærke mennesker. Den aften lærte de fremmødte noget om Syrien, som de ikke

kunne få fra medier. De hørte lokale syriske stemmer og fik sat navne og historier på nogle af de nye indbyggere i byen. Musikken trak flere syrere til ude fra torvet udenfor, og pludselig var der kædedans. Euforien var magisk, og kraften fra magien blev ikke mindre, da aftenens ene ambassadør – Hannan – gik på scenen for at læse et digt op, hun havde skrevet til Damaskus. Hannan var kommet til Aalborg i forbindelse med en familiesammenføring 10 dage før Verdenskøkkenet – sammen med sine to piger. Pigerne havde ikke set deres far, og Hannan havde ikke set sin mand i to år. Alligevel stillede familien op og lavede mad til 200 mennesker. Og Hannan sendte alle i knæ med sit digt, for i det beskrev hun, hvordan jasminblomstens duft og kærligheden til Damaskus altid ville kalde hende tilbage til hjembyen for at dø.

Med dansen og Hannan var vi i gang, og da aftenen var slut, vidste vi, at Verdenskøkkenet kunne fylde et tomrum ud for både ambassadører og besøgende. Aalborg havde fået et lokalt forsamlingshus i Folkekirkens Hus og de ”nye” og ”gamle” indbyggere havde fået et rum, hvor de kunne mødes og samtale.

-

CB: Siden Syrien er det blevet til mange lande og køkkener, og vi vil gerne præsentere dem for jer her og fortælle lidt om, hvad de hver især bidrager med. Men først vil vi rette en tak til vores ambassadører fra de forskellige lande, for uden dem stod vi ikke her i dag.

Igennem Verdenskøkkenet har ambassadørerne inviteret os med til (Syrien) Marokko, Pakistan, Eritrea, Peru, Aceh i Indonesien, Polen og Grønland.

Med Konfliktkøkkenet – hvor repræsentanter fra to lande i konflikt laver mad sammen - har Afghanistan og USA samarbejdet, Indien og Pakistan har mødtes, Somalia har budt indenfor, Rusland og Ukraine har rakt ud og Israel og Palæstina satte sig ned og blev venner for en stund. Ambassadørerne skulle lave mad sammen i tre dage i et lille køkken, servere maden på én tallerken med begge landes flag, komme på scenen og diskutere deres forskellig- og ligheder samt finde på noget underholdning.

Sammen med publikum har vi fået lov til at opleve så mange fine og rørende menneskemøder, ambassadørerne imellem. Der har været udfordringer – men

heldigvis langt mere forståelse, nysgerrighed og imødekommenhed.

-

AK: I foråret 2018 har vi lanceret Krisekøkkenet med Italien, Egypten, Iran, Filippinerne og Venezuela. Hvor vi i Verdenskøkkenet fejrer et land og dets kultur, har vi i forårssæsonerne valgt et lidt andet format – i både Konflikt- og Krisekøkkenet. I Konfliktkøkkenet skulle ambassadører fra to lande i konflikt som sagt arbejde sammen i tre dage i et lille køkken. I Krisekøkkenet linker vi en aktivist fra et givent land med hans eller hendes hjertesag – så Iran blev fx linket med menneskerettigheder, Egypten med politisk gadekunst og Venezuela med populisme. Vi ved nu, at nogle af ambassadørerne tog store chancer ved at stille sig op og tale om deres aktivisme. Det kan påvirke dem, når og hvis, de vender tilbage. Som altid har vi den dybeste respekt for dem - for deres vilje til at oplyse os om deres hjemlande og for deres gå-på-mod. De er de sejeste ambassadører, og det er dem, der har skabt Verdens-, Konflikt- og Krisekøkkenets succes. De har turdet at tale, selv når det havde konsekvenser for dem, og de har turdet at repræsentere, selv når det at være fremmed kunne være svært, og de har turdet at række ud til deres ”andre”, selv når det var ildeset blandt deres egne. Vi modtager stafetten i dag, men det er ambassadørerne, der har fortjent hæderen. De har åbnet vejen for samtale, nysgerrighed og debat i Aalborg, og vi håber, at det rum kan flyttes ud til andre dele af landet med denne stafet.

-

CB: Fra starten har det været vigtigt for os, at køkkenerne lagde vægt på mennesker, mad og vidensdeling. Vi har valgt, at måltidet skulle være en vigtig ingrediens, fordi man over mad slapper af og har tid til at tale sammen. Maden kan være katalysatoren for samtalen. Og maden bliver et redskab til at vise en flig af sig selv – eller sin kultur. I vores køkkener er det nemlig altid verdensborgere, der nu er bosat i Aalborg, der er ambassadører. Grundtanken er, at man skal kunne møde dem ude på gaden næste dag, og derfor skal de bo i Aalborg eller Nordjylland, men repræsentere deres eget land. De skal ud over at lave mad også fortælle en personlig historie om deres land og slutte af med underholdning. Disse elementer går igen i varierende form i alle køkkener – og de har vundet genklang hos vores publikum. Deres tilbagemeldinger har været alfa-omega for os, for de har guidet os til ændringer og nye lande, og de har gjort det muligt for os at rette konceptet til hen ad vejen. Og ændre det fra Verdens- til

Konfliktkøkken og videre til Krisekøkken. Næste skridt bliver et Kolonikøkken, hvor bl.a. Danmark og Portugal kommer i vælten. Men det vender vi tilbage til :)

En anden vigtig ingrediens har været muligheden for samtaler ambassadørerne imellem, men også ambassadører og publikum samt publikum imellem. Vi skal allesammen mødes, fordi vi bebor de samme rum, og jo bedre vi kender hinanden, jo mindre misforståelser og derved konflikter opstår der.

-

AK: Når vi står i døren i Aalborg og byder velkommen til køkkenerne, beder vi gæsterne om at sætte sig ved siden af nogen, de ikke kender. Og helst nogen, de ikke deler det samme sprog med. I starten var det svært at få gæsterne med på den præmis, men i dag skal vi stoppe samtalerne rundt omkring langbordene for at byde velkommen.

Maden har været et naturligt omdrejningspunkt for disse samtaler – der alle starter med et goddag eller et nik. Med maden kan man vise sin kultur, sin nationale stolthed, men også sine egne evner. Man giver en gave ved at tilbyde et måltid mad. Sådan er det også for vores ambassadører. Og gæsterne tager imod. Det er såre-simpelt, men effektivt. Derefter er de sværere samtaler nemmere. Når ambassadørerne går på scenen – enten sammen med deres ”konfliktmakkere” eller for at fortælle om en krise i hjemlandet, så er der allerede en forståelse for dem og for landet, fordi mødet allerede er etableret, og vi er fælles om noget.

-

CB: Vores ønske har fra starten været at skabe rum, provokere og vidensdele os frem til en bredere forståelse mennesker imellem. Med vores baggrund kom maden ind naturligt, og vi er super-glade og stolte over resultatet. Men det er et simpelt koncept, som nemt kan bredes ud mange andre steder, og vi håber, med denne stafet, at vi kan hjælpe andre ildsjæle med at etablere køkkener i flere afkroge af landet.

Et andet ønske har været at give ambassadørerne en stemme og en platform – 15-minutes of fame – hvor de ”fremmede” i vores by kunne vise deres styrker og ressourcer. Dette var, hvad Shagufta efterlyste, og det er, hvad der betyder noget

for stort set alle vores ambassadører. Vi er glade for, at det er lykkedes, for det er så vigtigt at se hinanden som hele mennesker med kompetencer, kvaliteter og styrke, frem for at dele os op i ”dem” og ”os”, hvor vi implicit ser dem som svagere og en byrde.

-

AK: Catarina og jeg har i denne proces lært, hvor mange ressourcer vi som samfund mister, og hvor ondt det gør på mennesker, når de ikke kan komme til at vise deres kunnen. Derfor søger Verdens, Konflikt og Krisekøkkenerne i høj grad at give agency og en stemme til ambassadørerne. Aftenener har en drejebog, men det er op til dem at finde ud af, hvilken mad, de ønsker gæsterne skal smage, hvad de vil tale om og hvilken underholdning, der skal vises. Derved tager de ansvaret, og publikum får serveret en autentisk oplevelse – og vi kan ”sælge” et ærligt menneskemøde bygget på nysgerrighed.

-

CB: Nysgerrighed har også været omdrejningspunktet i vores eget møde – hvor jeg ankom fra Portugal for at møde en ny verden og Anna kom hjem fra verden for at møde en ny verden hjemme. Nysgerrighed ser vi som alfa-omega i menneskemøder – men også som livsnerven i demokratiet.

-

-

AK: Nysgerrighed er nemlig, hvad der burde lede den demokratiske proces.

Om vi er ”nye” eller ”gamle” borgere, skal vi være nysgerrige på andre mennesker, deres holdninger og værdier samt kritiske overfor samfundet omkring os. Vi skal hele tiden spørge os selv, om det bestående er bedst for os; for andre; for os alle sammen. Vi skal reflektere og revurdere. Vi skal lære, og det kan vi kun ved at bruge vores spørgelyst og nysgerrighed.

Vi skal turde være mennesker - sammen - og lade andre komme med deres input. Det har været tanken med Verdenskøkkenet fra starten, og det er de samme værdier, der ligger til grund for Demokratistafetten. Derfor betyder den så

meget for os.

-

CB: Ligesom nysgerrighed er essentielt for et demokrati, så er mod (courage) også. Man skal turde tage de svære diskussioner og tage favntag med de konflikter, der altid kommer, hvor mennesker lever sammen.

De samtaler er ikke altid nemme at starte eller tage – som også Emma Holten var inde på i sin tale. Vi skyr (shy away from) konflikter, fordi vi (i Danmark) er bange for, hvor de skal ende. Men måske vi i vores egen konfliktskyhed har glemt, hvordan vi håndterer konflikter? Og hvordan vi taler sammen, når vi er uenige?

Hvis man lytter til nyhederne eller åbner en avis i dag, battler politikere og meningsdanner på ord. De skal vinde debatterne. Men konflikthåndtering ligesom diskussioner i livet generelt skal ikke handle om at vinde. Det handler om at blive klogere... om at lytte.

Sådan er det ofte ikke i den offentlige debat i dag – sådan opfører vores påståede rollemodeller sig tit og ofte ikke. De undgår - eller omgår – i høj grad dialogen, og det virker nærmest, som om det er falliterklæring at spørge – at være åben og nysgerrig.

Men den holdning er farlig for demokratiet, og det er skadende for os. For hvordan skal vi blive aktive og involverede borgere, hvis vi som udgangspunkt ved alt, ikke er interesserede i at skifte mening og ikke er interesserede i vores naboer?

Hvis vi mister vores nysgerrighed, hvis vi aldrig ændrer mening eller udfordrer os selv, taber vi os selv... taber vi sammenhængskraften...

-

AK: Verdenskøkkenet forsøger at skabe et rum for nysgerrighed, udforskning og leg. Vi har ønsket at række ud og give tid, rum og en stemme til nogle af dem iblandt os, som vi ikke hører fra så tit. Vi har ønsket at skabe en platform, hvorfra nogle af dem, der har valgt at bosætte sig i Danmark, kan fortælle om deres land, og vi kan mødes med dem som naboer og interesserede –

nysgerrige... som venner. Og vi har ønsket at skabe et rum, hvor man igennem god tone og almindelig respekt for hinanden lytter og giver plads til argumenter og modargumenter.

Vi lærer vores børn, at de skal lytte, hvorfor er det så svært, når det kommer til os selv? Når det kommer til samfundsdebatten?

-

CB: Vores ønske om at skabe et rum for mellemfolkelig nysgerrighed gik i opfyldelse, da vi fik adgang til et rum i hjertet af Aalborg – i Folkekirkens Hus.

Vi fik også hjælp og støtte af den store interesse fra lokale som globale aalborgensere, og i den kan vi se, at folk higer efter at møde hinanden. De vil gerne samtale, de vil gerne arbejde sammen, og de vil gerne udforske deres omgivelser. Vi skal bare skabe plads og rum til det. Vi fik ideen med Shaguftas hjælp, den dag under Eid-fejringen i 2016, men Budolfi Kirke og Folkekirkens Hus har haft troen på os, støttet os og åbnet deres døre for os. Uden dem, vores skønne gæster, alle de frivillige og ikke mindst vores fantastiske ambassadører var Konflikt-, Krise- og Verdenskøkkenerne ikke blevet til noget. Men fordi der var nysgerrighed og villighed til at byde andre – også dem, der er muslimer, hinduer, jøder eller ateister indenfor – har de ”fremmede” fundet en måde at bruge deres stemme, og de lokale en ny måde at høre den – eller at møde verden på - på hjemmebane.

-

AK: Vi er naturligvis glade for den effekt køkkenerne har haft for ambassadørerne og vores gæster, men vi har også selv lært meget fra dem.

Som vi var inde på tidligere, er hverken Catarina eller jeg vokset op med kriser eller konflikter. Derfor har der været ting, vi skulle lære og sætte os ind i. Vi har selv skulle sætte vores nysgerrighed og åbenhed i spil. I processen har vi lært, at konflikter kan være én ting hjemme og en anden ting ude, at mennesker generelt gerne vil hinanden, og at man kan nå langt med mad. Vi vil gerne give jer nogle eksempler på dette fra vores arbejde:

-

CB: I maj 2017 havde vi inviteret Israel og Palæstina indenfor i Konfliktkøkkenet. Det tog lang tid at finde en israeler i Aalborg, men det lykkedes et par uger inden deadline. Hurtigt fik vi arrangeret et møde over mad mellem de to ambassadører i Catarinas lejlighed, men inden palæstinenser Ihab ankom, blev den israelske kvinde, Hadas, ret nervøs. Hun fortalte, at selv om hun i flere år havde arbejdet i en venstreorienteret NGO og havde været nyhedsoplæser på en græsrods-tv-kanal, så havde hun aldrig før mødt en palæstinenser. Og hun var meget nervøs for, hvordan mødet ville gå.

Men da Ihab, som vores palæstinensiske ambassadør hed, kom ind i stuen, kiggede de to bare på hinanden og gav hinanden et knus.

-

AK: Det blev starten på en masse gode snakke om deres individuelle oplevelser med konflikten på hver sin side af hegnet. De lyttede, spurgte og var nysgerrige på hinanden og den andens meninger, erfaringer og liv. Og vi fik lov at sidde ved siden af og suge til os af viden og lærdom om, hvordan man på det helt menneskelige plan stille og roligt kan tage gassen selv af en tilsyneladende uløselig konflikt.

Efter nogle uger sad de sammen på scenen i Konfliktkøkkenet og delte disse samtaler, delte deres livshistorier og de svære oplevelser, de hver især havde haft på grund af konflikten. Der kom mange svære spørgsmål til dem begge, men fordi de havde fået en forståelse og respekt for hinanden, klarede de at svare på dem og gå derfra sammen. Ugen efter gik vi alle sammen ud, og de to følger stadig hinanden, selv om den israelske kvinde nu er flyttet fra Aalborg igen.

-

CB: Andre udfordringer er opstået i forbindelse med Krisekøkkenet. I flere af køkkenerne har vi oplevet, hvordan ambassadørernes medvirken i Aalborg, kan få konsekvenser for deres ophold i hjemlandet. Og en ting er, når vi har med flygtninge at gøre. Mange af dem kan ikke komme hjem, men for andre af vores ambassadører, har det været mere problematisk. Vi vil ikke nævne navne eller lande, for det er ofte meget personlige bekymringer og udfordringer de står overfor, men flere har takket nej til at blive linket til et køkken med overskriften "Krise", simpelthen fordi det vil gøre deres retur til hjemlandet for svær – eller umuliggjort gensyn med familie og venner.

-

AK: Andre ambassadører har valgt at tage chancen for at tale om populisme, menneskerettigheder, politisk gadekunst, feminisme eller biodiversitet. De har valgt, at deres sag er vigtig at få talt om, og at de er villige til at tage de hug, der måtte komme – fra både myndighederne i hjemlandet og deres baglande. I processen har de givet os mere end deres viden. De har indviet os – og vores 150 gæster - i deres liv, introduceret os for dem selv og nogle gange deres familier, vist os billeder fra deres livsalbum og brugt tid på at svare på gæsternes nysgerrige spørgsmål.

De lægger et enormt personligt engagement og dem selv i det, og det har vi uendelig stor respekt for. De giver Aalborg noget, som er meget værdifuldt.

Det, vi får at vide, når vi står og siger farvel i døren efter en aften i et af vores køkkener, er, at folk går derfra med noget, de ikke finder andre steder. De har mødt ”de fremmede”, de er kommet tættere på menneskene bag, og de har fået øjnene op for de ressourcer, de bringer med sig til Aalborg.

-

CB: Det samme vil vi gerne brede ud til andre steder i landet. Vi vil gerne samarbejde med lokale kræfter både her – på Vartov – men også i andre mindre byer. I samarbejde med ”nye” og ”gamle” borgere vil vi flytte Verdens-, Konflikt- og Krisekøkkenerne – eller hvilke nye koncepter, vi (og de) finder på – ud. Det vil vi for at sikre, at mange flere ”nye” og ”gamle” borgere i Danmark kan mødes, vidensudveksle og vise, hvor mange menneskelige ressourcer, der går tabt, når vi ikke er nysgerrige på hinanden.

-

AK: Vi har selv planer om at starte et Kolonikøkken op i Aalborg til foråret, hvor ambassadører fra Færøerne, Grønland og Danmark skal arbejde sammen og præsentere deres ligheder og forskelligheder. Vi vil også tage fat på Portugal og invitere en ambassadør derfra til at arbejde sammen med folk fra Brasilien, Angola, Mozambique, eller hvor vi nu kan finde ambassadører fra. Endnu er idéen under udvikling, men kig forbi Aalborg engang i foråret og vær med :)

Vi vil også gerne lave en Verdenskøkken-kogebog med historier om ambassadørerne og lidt opskrifter. Den skal skrives på dansk, engelsk og ambassadørens sprog og bruges til at lancere lignede projekter, hvor der er ildsjæle til at starte det op.

-

CB: Vi har talt længe, men vi vil lige tage to minutter mere af jeres tid. For der er mennesker og institutioner, som vi må takke. Uden dem stod vi nemlig ikke her.

Derfor vil vi gerne sige en stor tak til:

Shagufta Haneef – den pakistanske kvinde, som gav os ideen og ambassadør i både Verdens- og Konfliktkøkkenet

-

AK: Domprovst Niels Christian Kobbegaard, for at tro på os og ideen fra starten

-

CB: Sognepræst og komiteemedlem Hanne Dahl – for at se os og vores idé

-

AK: Henrik Thorngaard for altid at møde os og vores ideer med åbne arme

-

CB: Folkekirkens Hus' ansatte for at dele deres arbejdsplads med os

-

AK: Vores egne og Folkekirkens Hus' frivillige – især Birthe og Ole – for altid at bakke op og hjælpe os med at få vores kaoskøkken sikkert i havn

CB: Vores ansatte Vanessa - uden hvem vi ikke ville kunne få alt til at klappe

-

AK: Vores gæster, som støtter op om køkkenerne og kommer fulde af nysgerrighed

-

CB: Og...

Endnu engang alle vores ambassadører – I er de sejeste!

-

AK: Tusind tak for jeres tillid og for stafetten, vi glæder os til at tage den med til Aalborg og rejse ud i landet med den.

-

CB: Tusind tak!!!

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Grundlovstale, Takketale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/anna-klitgaard-og-catarina-bettencourts-tale-ved-modtagelsen-af-demokratistafetten>